

ΚΑΠΟΤΕ... ΣΤΟΝ ΑΠΟΣΤΟΛΙΑ – Ο μπαρμπα-Βασίλης ο γραμματικός

Μια από τις πιο βιβλικές μορφές του χωριού μας ήταν ο μπαρμπα-Βασίλης ο Κολίγας, ο «γραμματικός» όπως τον αποκαλούσαν γιατί δούλευε ως γραμματέας της κοινότητας. Πρωί-απόγευμα, κάθε φορά που περνούσες από το κοινοτικό γραφείο άκουγες από το ανοιχτό παράθυρο το χαρακτηριστικό «τικ-τακ, τικ-τακ-τακ» της παλιάς γραφομηχανής (το αποκλειστικό εργαλείο της δουλειάς του) και τον επίσης χαρακτηριστικό ήχο που καθάριζε κάθε τόσο το λαιμό του. Και όταν η ώρα είχε περάσει για τα καλά και η σύναξη στο καφενείο είχε σχεδόν ολοκληρωθεί, κλείδωνε το γραφείο και με εκείνο το αργό και σταθερό βήμα του ξεκινούσε να συναντήσει τη δική του παρέα, στηριζόμενος στη μαγκούρα του που περισσότερο για συντροφιά την είχε παρά για στήριγμα.

Αγέρωχη και επιβλητική φυσιογνωμία, αληθινά λεβέντικη παρά το βάρος των τόσων χρόνων του, μας μπέρδευε πάντα εμάς τους πιτσιρικάδες, γιατί όταν θύμωνε παγώναμε με το αυστηρό βλέμμα του, αλλά και όταν γελούσε, η ματιά του ήταν και πάλι τόσο αυστηρή, που δεν ξέραμε αν πραγματικά γελούσε ή μας κορόιδευε, έτοιμος να αρπάξει το ραβδί του και να μας περιποιηθεί για τα καλά. Μόνο στο καφενείο, όταν ακουγόταν κανένα πετυχημένο αστείο γινόταν άλλος άνθρωπος, γελούσε με την καρδιά του, τόσο που το πρόσωπό του κοκκίνιζε και τα μάτια του δάκρυζαν. Και τότε, τι παράξενο, βλέπαμε στον αυστηρό βράχο τα μάτια μικρού παιδιού, γλυκά και αθώα, που τα σκούπιζε με το μαντήλι που έβγαζε κάθε τόσο από την τσέπη του πάντα καθαρού σακακιού του.

Το αντίθετο συνέβαινε με τη γυναίκα του την Παναγιού. Γέλαγε με την ψυχή της καλοκάγαθα και αθώα, που ακόμα και όταν θύμωνε δεν άλλαζε

εκείνο το καλότροπο και γεμάτο καλοσύνη βλέμμα της. Κι εμείς, ποτέ δε την φοβηθήκαμε σαν παιδιά γιατί δεν ξέραμε πότε ήταν πραγματικά θυμωμένη και πότε υποκρινόταν και πάντα περνούσαμε τις όποιες παρατηρήσεις της ή απειλές όταν κάναμε καμία σκανταλιά («τώρα να δείτε τι έχετε να πάθετε!») σαν ένα καλοπροαίρετο αστείο. Ακόμη και όταν έπιανε την «κλάρα» για να μας δείρει ποτέ της δεν το έκανε. Το πολύ-πολύ να μας χάριδε με αυτή στα πόδια, «να, πάρε και αυτή, πάρε κι αυτή!», σα να ήθελε να μας συνετίσει.

Κάποιο καλοκαιράκι η αδελφή μου θέλησε να βγει βόλτα με τη φίλη της τη Γιώτα και δε θυμάμαι γιατί επέμενε να με πάρουν κι εμένα μαζί τους. Φωνάξαμε τότε και τη Γιούλη που ήμασταν συνομήλικοι, ώστε να έχω κι εγώ κάποιον για παρέα. Ήταν η εποχή της Μανίνας και της Κατερίνας και οι δύο μεγαλύτερες είχαν αναλύσει όλο το περιεχόμενό τους. Η Γιούλη προσπαθούσε η άμοιρη να ισορροπήσει ανάμεσα στις κοριτσίστικες αγωνίες των δύο μεγαλύτερων και σε μένα που όλα αυτά τα βαριόμουνα και κάθε τόσο λοξοδρομούσα την κουβέντα σε άλλα θέματα.

Χωρίς να το καταλάβουμε φτάσαμε κοντά στα Καστέλια. «Πω πω, θα με σκοτώσει ο παππούς!» πετάγεται κάποια στιγμή η Γιούλη, συνειδητοποιώντας το χρόνο που πέρασε. Μπορεί εκείνον τον καιρό τα καλοκαίρια στο πάνω χωριό, το Οινοχώρι, να σμίγαμε όλα τα παιδιά σε μια παρέα, από δεκάχρονα μέχρι εικοσάχρονα και να γυρνούσαμε σπίτι αργά το βράδυ, αλλά στο δικό μας, το "κάτω χωριό", αν και θυγατρικό του πάνω, τα πράγματα ήταν εντελώς διαφορετικά. Πριν καλά-καλά σουρουπώσει θα έπρεπε τα κορίτσια να είναι στο σπίτι. Και η παρέα βέβαια με αγόρια μόνο μετά από την κατάλληλη έγκριση. Δύσκολα σε αυτή την παρέα να συμμετείχε τότε κάποιο άλλο αγόρι που δεν θα είχε αδελφή όπως εγώ. Ευτυχώς τα πράγματα δεν άργησαν να αλλάξουν και να εκπολιτιστεί και το δικό μας χωριό.

Με αυτή την αγωνία, αν θα προλάβουμε να γυρίσουμε πριν το σούρουπο όπως έπρεπε, αρχίσαμε να επιταχύνουμε κάπως το βήμα, αλλά γρήγορα κουραστήκαμε. Και όταν φτάσαμε στη «μεγάλη κατηφόρα» τελικά παραιτηθήκαμε. «Ε, δε θα γίνει και τίποτε αν λίγο αργήσουμε» φαίνεται να είπε

κάποιο από τα μεγαλύτερα κορίτσια και συνεχίστηκε η ανάλυση με το ίδιο πάθος όπως και πριν.

Το σούρουπο μας βρίσκει λίγο μετά το μαντρί του Μάνταλου και μόλις παίρνουμε τη στροφή στο εκκλησάκι βλέπουμε μια φιγούρα να κινείται από του Βελέτζα βιαστικά προς εμάς. «Ο παππούς!» φωνάζει με αγωνία η Γιούλη, έντρομη για το τι θα επακολουθούσε. Μόλις ο μπαρμπα-Βασίλης μας βλέπει σταματά και αρχίζει να κουνά απειλητικά τη μαγκούρα του. Σε όλα αυτό το διάστημα των διακοσίων περίπου μέτρων που μας χώριζε σχημάτιζα μέσα μου την αυστηρή μορφή του και προσπαθούσα να φανταστώ τον πόνο που θα προξενούσε η μαγκούρα στα πλευρά μας. Ταυτόχρονα, για να παρηγορηθώ, έφερνα και τη μορφή της Παναγιούς, αν και θυμωμένη, να μας κοιτά και πάλι με εκείνη τη γλυκύτατη ματιά σα να μας λέει «δεν πειράζει!».

«Τον βρήκατε το δρόμο;» ρωτά ο μπαρμπα-Βασίλης μόλις φτάσαμε. «Παππού!» πάει να απολογηθεί η Γιούλη αλλά εκείνος αυτόματα την κόβει, καταλαβαίνει ότι τίποτε το κακό δεν είχε κάνει και προσπαθεί να γλυκάνει την αγωνία της: «άντε, πάμε σπίτι τώρα, νύχτωσε». Και συνεχίσαμε το δρόμο της επιστροφής με τον ίδιο αργό ρυθμό που ξεκινήσαμε, γιατί δεν μπορούσε ο δόλιος να κινηθεί γρηγορότερα. Βάδιζε αμίλητος σε όλη τη διαδρομή, σα να συνηγορούσε με τη σιωπή του σε όσα άκουγε από το στόμα των δύο μεγαλύτερων. Μόνο καμιά φορά ακουγόταν που καθάριζε το λαιμό του, σα να ήθελε να μας θυμίσει την παρουσία του που μόνο το αργόσυρτο «τακ-τακ» του ραβδιού του την υποδήλωνε.

Δε χρειάστηκε να φωνάξει ή να μας επιπλήξει ο μπαρμπα-Βασίλης. Έκανε το χρέος του όπως έπρεπε ως υπεύθυνος, φύλακας πιστός, ώστε να μη χρειαστεί να λογοδοτήσει στα παιδιά του για τα εγγόνια του. Και ταυτόχρονα έδωσε το μάθημα που έπρεπε σε αυτά. Κανένα παιδί δε θα τολμούσε να ξαναβάλει σε ανάλογη αγωνία ένα γέρο άνθρωπο.

Από κείνο το βράδυ για καιρό προσπαθούσα να κατανοήσω το πραγματικό βλέμμα αυτού του γέροντα. Ήταν εκείνο το αυστηρό και

απόμακρο που συνήθως βλέπαμε ή το άλλο, το αθώο και καλοσυνάτο, βλέμμα μικρού παιδιού, που κάποιες φορές τύχαινε να γίνει αντιληπτό όταν γέλαγε στο καφενείο; Μια απορία μου που δε λύθηκε ποτέ, γιατί προφανώς υπήρχαν και τα δύο, όπως συνέβαινε με όλους τους «παλιάς κοπής» δικούς μας εκείνης της γενιάς που μας διδάσκανε και μας γαλουχούσανε, όχι μέσα από τα βιβλία και τις σύγχρονες θεωρίες διαπαιδαγώγησης, αλλά μέσω της μεθόδου της βιωματικής μάθησης. Ας είναι όλοι τους καλά εκεί που βρίσκονται.

Συνεχίζεται